

Lászlók András

A buddhizmus története Koreában a korai Chosön korban

A koreai Chosön dinasztia alapítója Yi Söngkye, posztumusz nevén T'aejo király (u. 1392-1398) miután puccsal megdöntötte az utolsó Koryö uralkodót Kongyang királyt (u. 1389-1392) királlyá koronáztatta magát, támogatóit pedig kulcspozíciókba helyezte az új Chosön államban.¹

Yi nézete szerint az utolsó Koryö uralkodók bábkirályok voltak, akik a konfuciánus elvek szerint nem érdemesek a hatalomra. Az uralkodónak az egység és az erények élő példájának kell lennie, különben az ég és föld harmóniája megbomlik. Yi véleménye szerint Kongmin király (u. 1330-1374) uralma után ez a harmónia elveszett, mivel gonosz hivatalnokok mozgatták a gyenge uralkodókat. Velük szemben Yi uralkodása az „ég felhatalmazásán” (koreai *chönmyöng*) alapult.²

Yi uralmának törvényesítésében így nagy szerepe volt a neo-konfuciánus elveknek, azonban, mint később látni fogjuk Yi hatalmát egyben buddhista alapokra is igyekezett tenni. Ez a kettősség végigkísérte az egész Chosön kort. Bár a hivatalos állami ideológiát a neo-konfuciánus eszmék alkották, a háttérben jelen volt a buddhizmus – elsősorban egyes uralkodók személyes meggyőződéséeként – és hol erősebben hol gyengébben, de folyamatos hatást gyakorolt a Chosön kor szellemi életére.

T'aejo uralma alatt már regisztrálták a szerzetesek nevét és tartózkodási helyét, ami a későbbiekben egyszerűbbé tette a buddhista intézményrendszer feletti felügyeletet. Mindezek ellenére személyes szinten a legtöbb korai Chosön uralkodó hozzáállása a buddhizmushoz megengedőbb volt.³

Yi Söngkye már trónra lépése előtt érdeklődött a buddhizmus iránt. A fennmaradt feljegyzések a híres Naong Hyegün (1320–1376) és T'aego Pou (1301-1382) szerzetesek világi követőjeként említik.⁴

Kapcsolata a Sögwang templommal is katonai pályafutásának idején alakult ki. Amikor 1377-ben egy háború következtében a Tripitaka veszélybe került, Yi csapatokat küldött a szövegek megmentésére, illetve megparancsolta, hogy a hiányos részeket egészítsék ki és az egész gyűjteményt helyezték el a Sögwang templomban.⁵

---

¹ Seth 2011: 127

² Seth 2011. 128

³ Grayson 2002:120

⁴ Vermeersch 2013: 128

⁵ Vermeersch 2013: 128-129

A Sögwang templom és Yi kapcsolatáról a legkorábbi feljegyzés Hyujöng (1520-1604) szerzetestől származik. A legenda szerint Yi 1384-ben meglátogatta a jóslással foglalkozó Muhak Chach'o (1327-1405) szerzetest, akitől egy álma értelmezését kérte. Muhak szerint az álom Yi sorsát írta le, ami csak akkor teljesedhet be, ha épít egy templomot, illetve bemutatja az „Ötszáz arhat szertartást”. Hasonló történet maradt fenn a Koryö dinasztia alapításával kapcsolatosan, ami azt mutatja, hogy Yi hatalma legitimalizálása érdekében a buddhista nemzeti hagyományt is felhasználta eszközként.⁶

Ezt az elképzelést erősíti meg egy 1932-ben talált leletegyüttes részét képező porcelán edény felirata. A szöveg szerint Yi és tízezer ember egy fogadalommal összefüggésben helyezték el az ereklyéket a Kūmgang-hegy gyomrában, a fogadalom zálogaként. A résztvevők megfogadták, hogy elérik a teljes megvilágosodást és reményüket fejezték ki, hogy jelen lehetnek Maitreya eljövetelekor. A leletegyüttes más feliratai is jól mutatják, hogy Yi elsősorban – a Koryö hagyományt követve – buddhista dinasztia megalapítását tűzte ki célul.⁷

Miután megszerezte a hatalmat rögtön szembesülnie kellett a konfuciánus hivatalnokok buddhizmust támadó beadványaival. Egyik legelső elbírálandó kérelme a buddhizmus megtisztítását sürgette. A király a kérelmet elutasította azzal a magyarázattal, hogy a dinasztia alapításának kezdetén egy ilyen terv nem megvalósítható. Ez a fajta halogató magatartás a vallási reformok terén egész uralkodását végigkísérte. A konfuciánus hivatalnokok folyamatos támadásai ellenére a Koryö kor főbb buddhista intézményei uralkodása alatt fennmaradtak.⁸

Yi uralkodásának első évében kezdeményezték például a Tripitaka nyomtatásáért felelős hivatal eltörlését, azonban nem maradt fenn olyan forrás, amely alapján feltételezhetnénk, hogy Yi jóváhagyta a kérelmet, viszont amikor hivatalnokok megpróbáltak beleavatkozni egyházi ügyekbe, a király azonnal megdorgálta őket.⁹

Támogatott több buddhista szertartást, számos kolostor építését rendelte el, illetve a királyi család fontosabb tagjai számára síremlékük mellé buddhista templomokat emelt. Legmerészebb lépése azonban mindenekelőtt Muhak szerzetes kinevezése volt királyi tanítónak (koreai *wangsa*), amivel egyértelműen kinyilvánította, hogy folytatni kívánja a Koryö

---

⁶ Vermeersch 2013: 130-131

⁷ Vermeersch 2013: 132-134

⁸ Vermeersch 2013: 132-135

⁹ Vermeersch 2013: 132-136

korból fennmaradt hagyományt. Muhak jóslata alapján választotta ki az új főváros, a mai Szöul helyét is.¹⁰

Muhak a kor ismert *sŏn* mestere volt. Naong Hyegŭn (1320-1376) tanítványaként a *sŏn* Imje (kínai Linji) irányzatát képviselte. Mesterét T'aego Pou, illetve Paegun Kyŏnghan mellett az Imje irányzat legfontosabb meghonosítójaként tartják számon Koreában.¹¹ Muhak tizennyolc évesen állt szerzetesnek, miután később Naong szerzetestől megkapta a tanátadást kilenc évet remeteként töltött a hegyekben egy barlangban. A hagyomány szerint Muhak térítette át véglegesen T'aejo királyt a buddhizmusra.¹²

T'aejo uralkodásának első évében került sor továbbá egy a Tripitaka nyomtatására irányuló fogadalmi szöveg elkészítésére is, amely a birodalmat egyben a Dharma védelme alá helyezte. Az irat további érdekessége, az aláírók listája. Nem csak Yi családtagjai és közvetlen alárendeltjei írták alá, hanem számos konfuciánus hivatalnok is, ami azt mutatja, hogy a konfuciánusok bár továbbra is ellenségesen viselkedtek a buddhizmussal szemben, fontosabbnak tartották a jó kapcsolat megőrzését az uralkodóval.¹³

Mindez azt mutatja, hogy az irat nem csupán, mint fogadalmi szöveg érdekes hanem, mint egy olyan széles körben elfogadott dokumentum, amely kinyilvánította a királyság elkötelezettségét a Koryŏ buddhista örökség mellett.¹⁴

T'aejo uralkodását súlyos családi és egyben politikai viszálykodások zárták. Yi Pang-wŏn, a király első feleségétől született ötödik fia lázadást szított, mivel a király Yi Pang-sŏk nevű legfiatalabb fiát választotta koronahercegnek, aki a második feleségétől született második fia volt. Yi Pang-wŏn meggyilkoltatta a koronaherceget és egy másik féltestvérét, illetve egy Chŏng Tojŏn nevű ismert konfuciánus hivatalnokot, aki szintén T'aejo két fiatalabb fiát támogatta. T'aejo ezt követően lemondott a trónról második fia Yi Pang-wa javára, aki Chŏngjong (1398-1400) néven lett a dinasztia második uralkodója. Ezt követően T'aejo elhagyta a fővárost és visszavonult a közélettől, a buddhizmus ügyét azonban a későbbiekben is támogatta. Chŏngjong rövid uralkodása alatt apja nyomán haladva nem rendelt el a buddhista egyházat érintő reformokat. Lemondása után a trónt végül sikerült megszereznie Yi Pang-wŏnnak, aki T'aejong (1400–1418) néven lett a dinasztia következő uralkodója.¹⁵

---

¹⁰ Vermeersch 2013: 136

¹¹ Kwon 1993: 159

¹² Mu Soeng 1987: 114-115

¹³ Vermeersch 2013: 137-138

¹⁴ Vermeersch 2013: 138-139

¹⁵ Vermeersch 2013: 140

T'aejong hozzáállása a buddhizmushoz korántsem volt olyan pozitív, mint édesapjának, ami a későbbiekben számos konfliktushoz vezetett. Az események 1402-ben érték el csúcspontjukat, amikor T'aejo buddhista fogadalmat tett Muhak szerzetes előtt – aki visszavonultságában is T'aejo bizalmasa maradt – és felhagyott a húsevással. T'aejo szervezete a vegetáriánus étrend miatt gyengülni kezdett. Amikor az udvar ezt megtudta felszólította Muhak szerzetest, hogy vegye rá a volt királyt a húsevésre. Muhak nem járt sikerrel, ami nem meglepő annak fényében, hogy T'aejo elsősorban nem saját buddhista gyakorlatának fejlesztése érdekében hagyott fel a húsevással, hanem valláspolitikai okokból.¹⁶

T'aejo elsősorban fiára próbált nyomást gyakorolni, ugyanis az állam ebben az időben arra készült, hogy elkobozza az összes kolostort a hozzá tartozó földterületekkel együtt, kivéve azt a hetven kolostort, amelyek szerepeltek a „Titkos feljegyzés” (koreai *Milgi*) nevű iratban. T'aejo így az ősi hagyományt felelevenítve saját testét készült feláldozni a buddhizmus ügyéért, amivel sikerült elérnie fiánál, hogy ne hagyja jóvá a beadványt.¹⁷

Muhak 1405-ben meghalt majd két hónappal ezután, mikor néhány szerzetes paráznság miatt botrányba keveredett, T'aejong végül jóváhagyta a kobzásokat. Hozzáadott azonban az eredeti listához tizenöt olyan védett kolostort, amelyek valamilyen módon kapcsolódtak apjához.¹⁸ T'aejo így végül részben elérte célját, hisz a számára fontos kolostorok megmenekültek. Miután 1408-ban meghalt, fia számos buddhista szertartást rendezett az emlékére.¹⁹

Felmerül a kérdés, hogy a konfuciánus hivatalnokok folyamatos támadásai ellenére hogyan lehetséges, hogy legalábbis T'aejo haláláig sikerült a Koryö kor buddhista egyházi rendszerét nagy vonalakban megőrizni. A válasz egyszerű. A konfuciánusok folyamatos propagandája inkább egy hangos kisebbség öngazolásaként fogható fel, mint valódi tömegebázissal rendelkező mozgalomként. Ráadásul a neo-konfuciánus gondolkodók egy része már Kínában sokat merített a buddhizmusból, különösen a tudat természetét és fejlesztését illetően, így igazolniuk kellett valamivel, hogy tanításuk miért szolgálja jobban a nemzet fejlődését, mint a nép körében jóval nagyobb ismerettséggel rendelkező buddhizmus. T'aejo így megtehetette, hogy figyelmen kívül hagyta a követeléseiket tekintettel arra, hogy nem illeszkedtek a korszellemhez, nem voltak időszerűek még.²⁰

---

¹⁶ Vermeersch 2013: 141

¹⁷ Vermeersch 2013: 142

¹⁸ Vermeersch 2013: 143

¹⁹ Vermeersch 2013: 144

²⁰ Vermeersch 2013: 144-146

Miután azonban a már említett Chŏng Tojŏn kiadta *Pulssi Chappyŏn (Érvek a Buddha ellen, 佛氏雜辨)* című művét, illetve fiai egymás ellen fordultak be kellett látnia, hogy nem tarthatja fenn tovább a Koryŏ buddhista intézményrendszerét.²¹

T'aejo így amíg tudott ellenállt, azonban Muhak halála után a buddhista intézményrendszer lebontása elkezdődött, a volt király pedig inkább hagyta bekövetkezni az elkerülhetetlent. Végül még T'aejo legkedvesebb kolostorai is elpusztultak gyújtogatások következtében, 1504-re egy évszázad múlva pedig az utolsó buddhista templom is eltűnt Szöulból. A konfuciánusok törvénytelen módszerei jól mutatják viszont, hogy annak ellenére, hogy az udvarban a befolyásuk egyre nőtt, korábban a népszerűségük még nem ért el olyan szintet, hogy nyíltan felvállalhatták volna a kolostorok lerombolását.²²

T'aejong uralma alatt a konfuciánusok befolyása viszont már olyan jelentős volt, hogy ha akarta volna sem tudta volna visszautasítani a követeléseiket.²³ Annak ellenére, hogy T'aejong (u. 1400–1418) számos engedményt tett apjának, uralkodása alatt a buddhizmus elnyomása felerősödött. A *wangsa* (királyi tanító) és *kuksa* (nemzeti tanító) címeket eltörölték, a kolostorok számát lecsökkentették.²⁴ A korban működő tizenegy buddhista iskolát hét új iskolává szervezték át.²⁵

Miután T'aejong uralkodásának utolsó éveiben az állami hatalom és vele együtt a konfuciánusok befolyása megszilárdult, propagandájuk intenzitása is lecsökkent és egyre barátságosabban viszonyultak a buddhisták felé. Három fő területen azonban továbbra is fenntartásokkal viszonyultak a buddhizmushoz.²⁶

A legfőbb kritika a buddhista erkölcsöt illette. A konfuciánusok véleménye szerint mivel a buddhizmus elsősorban szerzetesi vallás, arra bátorítja az ifjakat, hogy hagyják ott a szüleiket és ne tiszteljék az államot és a királyt. Ezen a ponton a két világnézet kibékíthetetlennek bizonyult a későbbiekben is, hiszen a konfuciánus ideológia legfőbb oszlopa a szülők és az uralkodó iránti tisztelet. Másrészt elfogadhatatlannak és az állam működésére nézve fenyegetőnek tartották a kolostorok gazdasági erejét.²⁷ Végül aggályosnak tartották a buddhizmus tanítását az egyetemes együttérzésről. Ezen a téren a buddhizmus a kínai Mozi filozófiájához hasonlítható. Mozi mindent átfogó szeretetről szóló tanítása szintén bírálat tárgya volt a kínai konfuciánusok részéről, mivel az emberség (kínai *ren*) konfuciánus

---

²¹ Vermeersch 2013: 146

²² Vermeersch 2013: 148

²³ Vermeersch 2013: 147

²⁴ Grayson 2002: 121

²⁵ Kwon 1993: 174

²⁶ Kim 2005: 146

²⁷ Kim 2005: 147

tanítása bár végső soron az egyetemes szeretet megvalósítására irányul, a jelen társadalmi viszonyok között mégis diszkriminatív. A szülő nem olyan mértékben és olyan módon szereti gyermekét, mint ahogyan a gyermek a szülőt. Szintúgy az uralkodó és az alattvalók egymás iránti szeretete is különböző. Ahogyan Menciusz találóan megfogalmazta, „ha Mozi hívei egyenlőképpen szeretnek mindenkit, számukra nem fontos az atya”. A konfuciánus szeretetnek különböző fokozatai vannak, összhangban az emberi természettel. Az állam működése szempontjából tehát véleményük szerint az egyetemes szeretet tana kifejezetten káros.²⁸

A konfuciánusok szerint a buddhizmus fenti aggályos nézetei a buddhista metafizikából eredeztethetők, mivel a buddhizmus tagadja az anyagi világ létezését, a buddhizmus számára a tudat az elsődleges.²⁹

A buddhista *huayan* iskola „alapelv” (kínai li, 理) és „jelenség” (kínai shi, 事) fogalmi egyaránt a tudatra vonatkoznak. Az „alapelv” a tudat végső lényegiségét, kínai szóhasználattal a „természetet” jelöli. A természet-keletkezés tanítása szerint a „jelenségek” forrása a „természet”, a „jelenségek” a „természetből” keletkeznek. A kettő egymástól elválaszthatatlan.

A neo-konfuciánus metafizika, ahogyan azt Zhu Xi tanította, szintén használta az „alapelv” (kínai li, 理) fogalmát, de ezzel szembe az anyag vagy életerő (kínai qi, 氣) fogalmát állította. A neo-konfuciánus „alapelv” az anyagi dolgok „alapelve”. A platóni ideákhoz hasonlóan minden anyagi jelenség rendelkezik egy saját, csak rá jellemző „alapelvvel”. Mivel minden dolognak van saját „alapelve”, ezért az univerzum egészének is kell, hogy legyen egy közös „alapelve”, ez a „Nagy eredőpont” (kínai Taiji, 太極). A „Nagy eredőpont” az univerzum összes „alapelvének” az összegződése. A „Nagy eredőpont” azonban nem csupán az összes „alapelv” összege, hanem egyúttal minden létezőben benne rejlik, mégsem veszíti el egységét. A fenti nehezen érthető misztikus gondolatot Zhu Xi az ismert buddhista hasonlattal magyarázta, miszerint a Hold sem veszíti el az egységét attól, hogy számtalan felületen tükröződik. Az alapelv határozza meg az anyagi dolgok formáját, az anyag azonban az „alapelvtől” függetlenül létezik. A tudat alapvetően szintén anyagi jelenség, amelyet minden egyén saját „alapelve” formál egyedivé.³⁰

A buddhista és a neo-konfuciánus metafizika látszólag hasonló fogalmi tehát teljesen más jelentést hordoznak. A konfuciánus filozófia nem tagadja az anyagi világ morális rendjét,

---

²⁸ Kim 2005: 148, Fung 2003: 357-365

²⁹ Kim 2005: 150

³⁰ Fung 2003: 357-365

szemben a buddhizmussal, amely szerint csak a tudat létezik. A konfuciánus tanítás így az állam működése szempontjából nézetük szerint mindenképpen előremutatóbb.

A konfuciánus kritikák a már említett Chŏng Tojŏn műveiben érték el csúcspontjukat, erőfeszítései azonban saját korában még nem hozták meg a kellő eredményt.³¹ *Simmun ch'ŏndap* (*A tudat kérdései és az ég válaszai*, 心問天答) című, 1375-ben írt művében a buddhizmust még csak közvetve támadta, leginkább a karma tanára összpontosítva. A szöveg inkább a Koryŏ államszervezet kritikája, különös tekintettel a korrupcióra és a társadalmi igazságtalanságokra.³² *Simgiri pyŏn* (*A tudatról, az anyagról és az alapelvről*, 心氣理篇), című művében már nyíltan támadta a buddhista filozófiát és a konfuciánus nézetek felsőbbbbségét hirdette.³³

Chŏng Tojŏn gondolatai a már említett *Pulssi Chappyŏn* című művében nyerték el végső formájukat, ez a legrészletesebb és legnagyobb hatású műve.³⁴ Kimutatta a buddhista erkölcs és korának buddhista intézményei közti ellentmondást. A Buddha tanítása véleménye szerint tagadja a mindennapi életet és a társadalomból történő kivonulást sürget, a buddhista egyház mégis pompára és világi hatalomra törekszik.³⁵ Ennek oka szerinte többek között abban keresendő, hogy mivel a *sŏn* irányzat például nem hagyatkozik szavakra és betűkre, egyben erkölcsi kérdésekkel sem foglalkozhat, hisz azok csak a nyelv, a diszkurzív gondolkodás területén belül értelmezhetők. A *sŏn* tanítása alapján mivel minden csak tudat, az erkölcsi fejlődés értelmetlenné válik.³⁶ Chŏng Tojŏn érveire buddhista oldalról választ csak a Sejong király uralkodása alatt alkotó Kihwa (1376-1433) tudott adni.

Sejong király (u. 1418–1450) uralkodása első szakaszában a buddhista intézményrendszert érő korlátozások tovább fokozódtak. A szerzeteseknek megtiltották, hogy a fővárosba lépjenek, illetve megtiltotta új szerzetesek felavatását.³⁷ A Koryŏ korból fennmaradt iskolákat 1424-ben két nagy felekezetbe tömörítették, az egyesített *sŏn* és *kyo* iskolákba. Hivatalosan harminchat kolostor maradhatott fenn, tizennyolcat kapott a *sŏn* és tizennyolcat a különböző doktrinális irányzatokat tömörítő *kyo* egyház.³⁸

Betiltotta továbbá a buddhista temetési szertartást, továbbá a szerzetesek körmenetét a fővárosban. A lámpásfesztivált kizárólag a kolostorok területén belül engedélyezte és érdekes

---

³¹ Choi 2007: 111

³² Choi 2007: 111-112

³³ Choi 2007: 113

³⁴ Choi 2007: 115

³⁵ Choi 2007: 116

³⁶ Choi 2007: 117

³⁷ Kwon 1993: 176

³⁸ Grayson 2002: 121

módon még a király születésnapján bemutatott buddhista szertartást is megtiltotta.³⁹ A buddhista egyházat azonban még uralkodásának korai éveiben sem törölte el teljesen, mivel ősei régi hagyományának tartotta. A komolyabb buddhizmusellenes beadványokat visszautasította.⁴⁰

T'aejong és Sejong királyok uralkodása alatt a kolostorok számának drasztikus lecsökkentése főként gazdasági okokra vezethető vissza, mivel a bezárt kolostorok javait elkobozták, a kolostorok szolgáit pedig katonáskodásra kényszerítették.⁴¹ Sejong király viszonyulása a buddhizmushoz azonban kettős volt. Bár hivatalosan a konfucianizmust részesítette előnyben, magánéletében a buddhista hit dominált, különösen uralkodása második szakaszában.⁴²

A konfuciánus hivatalnokok rosszallása ellenére uralkodása alatt számos buddhista szertartást rendezett a királyi család tagjainak halál utáni boldogsága érdekében, amelyeket gyakran állami hivatalnokok felügyeltek. Emellett támogatta a kolostorokat, illetve védte a szerzeteseket a konfuciánusok túlkapásaival szemben.⁴³

A beadványok száma a buddhizmus ellen 1438-ban nőtt a legmagasabbra, a király azonban visszautasította őket. Érvelése szerint mivel mind ősei, mind a kínai Tang és Han dinasztiák uralkodói buddhisták voltak, ő sem hihet másban.⁴⁴

Sejong király uralmát Korea legfényesebb időszakának tartják. Legfontosabb vívmánya a *han'gŭl* írás megalkotása. Az új írás megalkotása, illetve a király buddhista hite nagy valószínűséggel szorosan összefüggött, sőt az írás megalkotásában maga a király is tevékenyen részt vett.⁴⁵ Uralkodásának utolsó szakaszában egészsége annyira megromlott, hogy a koronaherceget nevezte ki régensnek, így minden figyelmét az ábécé megalkotására fordíthatta.⁴⁶

A király buddhizmusba vetett hite párhuzamosan erősödött a koreai ábécé fejlődésével. Amikor 1446-ban bemutatta az új írást a népnek, már rendületlenül hitt a buddhista eszmékben. A király nézeteit miniszterei és a magasabb beosztásban lévő

---

³⁹ Kim 2007: 141

⁴⁰ Kim 2007: 141

⁴¹ Kwon 1993: 175

⁴² Kim 2007: 140

⁴³ Kim 2007: 140

⁴⁴ Kim 2007: 144

⁴⁵ Kim 2007: 136-139

⁴⁶ Kim 2007: 151

hivatalnokok mindvégig helytelenítették, Sejong azonban nem hallgatott tanácsukra.⁴⁷ Az új írás segítségével számos buddhista szöveget lefordított a nép számára.⁴⁸

Miután elvesztette szeretett feleségét és saját egészsége is hanyatlani kezdett, buddhizmusba vetett hite még tovább erősödött. Szenvedését csillapítandó egy szentélyt épített a palota mellé. A konfuciánusok természetesen a szentély építéséhez és a koreai ábécéhez is ellenségesen viszonyultak.⁴⁹

Sejong uralkodása alatt alkotott a kor egyik legismertebb buddhista gondolkodója Muhak tanítványa Kihwa. A kor konfuciánus kritikáira érdemi választ egyedül ő tudott adni *Hyöngjŏng non* (*A helyes kifejtése*, 顯正論) című művével.

Kihwa komoly szerepet töltött be Sejong király buddhizmust pártoló politikájában. Diplomata családból származott, mielőtt a buddhizmus felé fordult a konfuciánus Nemzeti Akadémia hallgatója volt, ahol nagy tudásra tett szert a kínai filozófia és irodalom terén. Huszonegy éves korában azonban egy közeli barátjának halála ráébresztette, hogy a konfuciánus tanításokban nem fogja megtalálni az élet és halál legfontosabb kérdéseikre a választ.⁵⁰

Az Űisang remeteségben tett szerzetesi fogadalmat, majd később Muhak tanítványa lett. Bár a *sŏn* irányzathoz tartozott, számos mű fűződik a nevéhez. Írt kommentárt többek között a *Gyémánt sūtrához*, illetve a *Tökéletes megvilágosodás sūtrához* is.⁵¹ Irodalmi tevékenysége mellett közeli kapcsolatot ápolt a királyi családdal, illetve számos szertartást tartott a nevükben a buddhák közbenjárásáért.⁵² Ideje nagy részét meditációval, írással és utazással töltötte. A kommentárok mellett számos esszét, illetve verset is írt. Élete vége felé a királyi család tanítójaként tevékenykedett, majd haláláig hegyi kolostorokba vonult vissza, ahol főképp tanítással és írással foglalkozott.⁵³

A *Hyöngjŏng non* többek között megpróbálta cáfolni azt az állítást, miszerint a buddhizmus nem megfelelő államvallás mivel az önfejlesztésre helyezi a hangsúlyt. Kihwa szerint a „jutalom és büntetés” konfuciánus módszere hatástalan, mivel követőinek egy része nem megy át belső átalakuláson, csupán felszínesen követi a szabályokat. Ezzel szemben az ok és okozat buddhista tanításának ismerete felelős viselkedéshez vezet.⁵⁴

---

⁴⁷ Kim 2007: 143

⁴⁸ Kim 2007: 145

⁴⁹ Kim 2007: 145-147

⁵⁰ Choi 2007: 119, Muller 2012: 443

⁵¹ Choi 2007: 120

⁵² Choi 2007: 122

⁵³ Muller 2012: 444

⁵⁴ Choi 2007: 123

Ha az emberek meg akarják érteni jelenlegi életük sikereinek és kudarcainak az okát, azt előző életük során elkövetett cselekedeteikben kell keresniük. Azoknak, akik beszennyeződtek a világi dolgoktól azt javasolta, hogy vonuljanak remeteségbe.⁵⁵

Arra a vádra, hogy a buddhizmus antiszociális vallás, mivel a családi kötelek felbontására buzdít, a történelmi Buddha életéből vett példával válaszolt. Bár a Buddha otthagya családját, hogy elérje a megszabadulást, végül szülei is elérték a megvilágosodást tanításai segítségével.⁵⁶

Mivel a konfucianusok úgy gondolták, hogy a buddhizmus nem hűséges az államhoz, több példával is próbálta ennek az ellenkezőjét bizonyítani. Először is, a buddhista tanítás szerint az uralkodónak először le kell tennie a buddhista fogadalmakat, hogy megtisztítsa testét és tudatát. Másodszor a szerzetesek rendszeresen gyűjtenek füstölőt és mécsest az uralkodó és az állam tiszteletére. Harmadszor a buddhizmus az embereket jó tettek elkövetésére buzdítja, ami az állam érdekét is szolgálja.⁵⁷

A szerzetesek között tapasztalható világi légkörre és korrupcióra egy példázattal felelt. Ugyanúgy, ahogyan az erdőben is vannak olyan fák, amelyekből nem lehet fűrészárut készíteni, illetve a szántóföldön is vannak olyan füvek, amelyek nem hoznak termést, a szerzetesek között is vannak olyanok, akik nem viselkednek a tanításnak megfelelően. Ez azonban egyéni hiba, nem pedig a Buddha hibája.⁵⁸ A karma és újjászületés elleni kritikák ellen olyan személyek beszámolóival érvelt, akik emlékeznek előző életeikre.⁵⁹

Megemlítendő, hogy Guifeng Zongmi korábban már írt egy hasonló témájú művet *Yuanren lun* (*Az emberség eredetének vizsgálata*, 原人論) címmel.⁶⁰ Zongmi művét nagyobb nyilvánosságnak szánta, ezért kevésbé tudományos jellegű. Bevezetőjében főképp azért támadta a kínai filozófiát, mert nem veszi figyelembe az ok és okozat törvényét, helyette a dolgok spontán keletkezését vallja.⁶¹

A fő különbség Zongmi és Kihwa művei között, hogy míg Zongmi a „tanítások osztályozása” (kínai *panjiao*) szempontjából határozta meg a buddhizmus helyzetét a taoizmushoz és a konfucianizmushoz képest és egyértelműen a buddhizmus elsőbbségét

---

⁵⁵ Choi 2007: 124

⁵⁶ Choi 2007: 125

⁵⁷ Choi 2007: 126

⁵⁸ Choi 2007: 126-128

⁵⁹ Muller 2012: 447

⁶⁰ Muller 2012: 445

⁶¹ Muller 2012: 441

képviselte, Kihwa a három vallás közös pontjaira hívta fel a figyelmet, értelmezése szerint a három vallás ugyanannak a valóságnak az eltérő kifejezési módja.⁶²

Kihwa így sosem tagadta meg saját konfuciánus gyökereit, inkább úgy gondolta, hogy Konfuciusz követői nem értelmezik kellő mélységben saját hagyományuk szövegeit.⁶³ Sőt Kihwa szerint még maga Konfuciusz sem volt következetes saját tanításainak megvalósítása során. Bár elítélte más élőlények bántalmazását, mégis hódolt a vadászat és horgászat szenvedélyének. Ehhez hasonlóan gondolkodott a konfuciánus hagyomány állatáldozatairól is. Kihwa számára – elmondása szerint – ez volt a fő érv, amely a buddhizmus felé fordította.⁶⁴

Kihwa és a nagy konfuciánus kritikus Chŏng Tojŏn érvelése között a fő különbség tehát az, hogy míg Chŏng Tojŏn a buddhista tanításban rejlő következetlenségekre is rámutatott, Kihwa a konfuciánus tanítás és gyakorlat között feszülő ellentmondásokra összpontosított, a konfuciánus tanítást alapvetően helyesnek tartotta.⁶⁵

Sejong fia Sejo (u. 1455–1468) volt az első Chosŏn uralkodó, aki már nyíltabban és élénkebben támogatta a buddhizmust. Apja példája mellett valószínűleg Tanjong király (u. 1452–1455) néven uralkodó unokaöccse meggyilkolása miatti büntudat vezette el a buddhista tanításokhoz. Szöul központjában felépíttette a Wŏn'gak kolostort, a közepére pedig egy mai állapotában tizenkét méter magas pagodát emelt, amelyet a Chosŏn kor legszebb művészeti alkotásának tartanak.⁶⁶ Létrehozott egy szervezetet, amelynek feladata a kínai szövegek koreaira fordítása volt (Kangyŏng-dogam) az új *han'gŭl* írás segítségével. Védte a szerzetesek jogait és javított társadalmi megítélésükön, továbbá több templomot épített, illetve felújított.⁶⁷

A kor ismert buddhista alakja Kim Sisŭp (1435-1493), szerzetesi nevén Sŏlcham, aki egyben a koreai szépirodalomnak is kiemelkedő egyénisége. Mivel a hagyomány szerint már ötévesen képes volt klasszikus kínai írásjegyekkel verseket írni „isten gyermeknek” tartották és híre még Sejong királyhoz is eljutott. A király kiküldte hozzá egyik hivatalnokát, aki megbizonyosodott a gyermek képességeiről és tájékoztatta a királyt arról, hogy nagy hasznára válhat még a birodalomnak.⁶⁸

---

⁶² Muller 2012: 445

⁶³ Muller 2012: 446

⁶⁴ Muller 2012: 448

⁶⁵ Muller 2012: 449

⁶⁶ Grayson 2002: 121

⁶⁷ Kwon 1993: 183

⁶⁸ Haeju 2012: 44

Huszoneygy évesen állt szerzetesnek nem sokkal azután, hogy Sejo királyt megkoronázták. Sölcham a felavatása utáni időszakot vándorlással vagy elhagyott helyeken remeteként töltötte.⁶⁹

A sŏn gyakorlatot egy Chun nevű idős szerzetestől tanulta meg. Ebben az időben írta *Sayu rok* (*Feljegyzés a négy irányba történő vándorlásról*, 四遊錄) című művét, amelyet már mélyen áthatott a sŏn szellemisége. Harmincegy éves korában a Kŭmo-hegy környékén telepedett le hat évre. Ekkor írta *Kŭmo sinhwa* (*Új történetek a Kŭmo-hegyről*, 金鰲新話) című művét, amely Korea első klasszikus kínai nyelven írt regénye.⁷⁰

Sŏngjong király (u. 1469–1494) trónra lépésekor Szöul közelében a Surak-hegyen telepedett le, ahol tíz évet töltött remeteségben. Ebben az időszakban írta a sŏn és a kyo kapcsolatát elemző műveit, köztük a *Lótusz sūtrához* és az *Avatamsaka sūtrához* írt kommentárt. Legfontosabb művének Ŭisang *A dharmatermészet dala* című verséről írt elemzése tekinthető, amely a dalra a sŏn gyakorlat szempontjából tekint.⁷¹ Sölcham szerint Ŭisang művének eredeti üzenete elveszett a róla írt rengeteg elemzés és kommentár bőségében, célja ezért az egyszerű, gyakorlatias fogalmazásmód volt. Ezzel a látásmóddal a sŏn hagyomány szempontjából a dal egyik legfontosabb kommentárját alkotta meg.⁷²

Sŏngjong király uralma alatt a konfuciánus filozófia térhódítása tovább fokozódott. Megtiltották az új kolostorok építését, illetve új szerzetesek felavatását. A kínai szútrák fordításával foglalkozó még Sejo király által létrehozott szervezetet megszüntette. Azokat a szerzeteseket akik nem rendelkeztek szerzetesi igazolvánnyal katonáskodásra kényszerítette.⁷³

Yŏnsan herceg (u. 1494–1506) uralma alatt a buddhista szerzetesi vizsgák tartását felfüggesztették, a két fő kolostort, a Hŭngch'ŏn és Hŭndŏk kolostorokat bezárták, a Wŏn'gak kolostor pedig az uralkodó dorbézolásainak színhelye lett.⁷⁴ Fokozódott továbbá a kolostori javak elkobzása, illetve a szerzetesek világi életre kényszerítése.⁷⁵

Chungjong király (u. 1506–1544) uralma alatt a buddhista vizsgarendszert végleg eltörölték, a szerzetesek társadalmi megítélését pedig szándékosan eltorzították.⁷⁶ A szerzetesi vizsgarendszer megszüntetése a sŏn és a kyo irányzatok közti különbség elmosódásához

---

⁶⁹ Haeju 2012: 44

⁷⁰ Haeju 2012: 45-46

⁷¹ Haeju 2012: 46

⁷² Haeju 2012: 47

⁷³ Kwon 1993: 177

⁷⁴ Grayson 2002: 122

⁷⁵ Kwon 1993: 178

⁷⁶ Grayson 2002: 122

vezetett.⁷⁷ Jól mutatja a buddhizmus sanyarú helyzetét a korban, hogy a Hüngch'ön és Hündök kolostorok harangjait beolvasztották és a fémből fegyvereket készítettek.⁷⁸

Chunjong halála után a gyermek Myöngjong király (u. 1545-1567) került a trónra, aki helyett hivatalosan édesanyja a buddhizmust pártoló Munjöng királynő kormányzott (u. 1545-1553).⁷⁹ Bár Munjöng királynő kormányzása hivatalosan csak nyolc évig tartott, buddhizmust pártoló politikáját még húsz éven keresztül folytatta rokonai, az udvari eunuchok, illetve főképp Höüng Pou (1515–1565) szerzetes támogatásával.⁸⁰ A konfuciánusokkal már kormányzása első évében összetűzésbe került a trónörökléssel kapcsolatosan, aminek a következménye az írástudók és politikai szövetségeseik ellen folytatott tisztogatás lett.⁸¹

A királynő kezdetben nem talált megfelelő személyt a buddhizmus ügyének előremozdítására. A politikai ambíciókkal rendelkező Pou szerzetest végül a királyi kincstár ajánlotta a királynő figyelmébe. Kapcsolatuk mindkét fél számára gyümölcsözőnek bizonyult. A királynő Pou szerzetesbe vetett bizalmát jól mutatja, hogy 1548-ban kinevezte őt a Pongün kolostor vezetésére, amely Söngjong király sírjának védőtemploma volt és a kor legjelentősebb kolostorának számított.⁸²

A királynő buddhizmust pártoló politikájának legfőbb vívmányai a buddhista rendek újraszervezése, továbbá a szerzetesi regisztrációs rendszer, illetve a kolostori vizsgarendszer visszaállítása voltak, emellett lelkesen támogatta a buddhista festészetet is. A koreai buddhista festészet legtermékenyebb időszaka a királynő támogatása miatt kormányzóságának idejére esik.⁸³

A legújabb kutatások szerint a királynő a buddhizmust elsősorban politikai és világi céljai megvalósításhoz használta fel, azonban nem rendelkezett átfogó ismeretekkel a buddhista tanítások terén.⁸⁴ Pou írásaiból, illetve azokból a művekből, amelyeket a királynő számára lefordított arra következtethetünk, hogy főképp a kor buddhista mágiájának világi célokra történő alkalmazása iránt érdeklődött. Emellett a buddhista intézményrendszer támogatásán keresztül bízott a jobb újjászületést eredményező érdemek felhalmozásában is.⁸⁵

Bár a buddhizmus támogatását főképp hivatalos úton gyakorolta, személyesen is igyekezett a szerzetesek kedvére tenni. A feljegyzések szerint kormányzósága alatt a

---

⁷⁷ Kwon 1993: 175

⁷⁸ Kwon 1993: 178

⁷⁹ Grayson 2002: 122

⁸⁰ Kim 2014a: 64

⁸¹ Kim 2014a: 66

⁸² Kim 2014a: 68

⁸³ Kim 2014a: 70-71

⁸⁴ Kim 2014a: 77

⁸⁵ Kim 2014a: 78-79

szerteszek nadrágjait és zoknijait a királyi palotában készítették, illetve a palotába betérő szerzetesnöket mindig személyesen üdvözölte.⁸⁶

A két nagy buddhista rend újjászervezése iránti szándéka a konfuciánusok részéről heves ellenállásba ütközött, a királynő azonban elhatározásában szilárd maradt, a konfuciánusok beadványait pedig elutasította.⁸⁷ A buddhizmus védelmére Sejong királyhoz hasonlóan gyakran hozta fel a vallás ősidőkbe visszanyúló koreai jelenlétét.⁸⁸

A királynő halála után Myöngjong király megszilárdította a hatalmát, ami a konfuciánus hivatalnokréteg megerősödésével és az eunuchok befolyásának csökkenésével járt.⁸⁹ Nem sokkal a királynő halála után Pou szerzetest is letartóztatták, majd a Cheju szigetre küldték, ahol rövidesen meggyilkolták.⁹⁰ Végül mind a két buddhista rendet, mind a szerzetesi regisztrációs és vizsgarendszert eltörölték, így fáradozásai a buddhista intézményrendszer megerősítésére vonatkozóan hiábavalónak bizonyultak.⁹¹

Munjöng királynő kormányzása idején – talán a buddhizmust pártoló politikájának hatására – a konfuciánusok között is akadt több olyan gondolkodó, akik nem viszonyultak ellenségesen a buddhizmushoz. A legismertebb közülük Yulgok (1536-1584) volt, aki fiatal korában egy évet buddhista remeteként töltött a hegyekben. Ez a fajta tevékenység abban az időben tiltott volt azok számára, akik hivatalnokként dolgoztak, vagy a jövőben hivatalnokká szerettek volna válni, de ez nem aggasztotta őt.⁹²

Yulgok egyik kedvenc buddhista szövege a *Śūraṅgama sūtra* volt.⁹³ A szöveg nagy valószínűséggel Kínában íródott a VIII. század elején. Mivel különböző *mahāyāna* eszmék találhatók benne a szinkretizmusra törekvő irányzatok egyik kedvenc szövege volt.⁹⁴ Több kutató szerint eleve abból a célból íródott, hogy összebékítse korának legismertebb irányzatait, főképp a *tiantai*, *huayan* és *chan* iskolák tanításait, illetve az ezoterikus buddhista eszméket.⁹⁵ A szöveg az egyesített Silla kor végén jelent meg Koreában.⁹⁶ A Koryö korban kezdett el kialakulni komolyabb kultusza a *ch'ōnt'ae* iskola egyik legfontosabb alakja Ūich'ōn hatására.⁹⁷ A szöveg legfontosabb üzenete szerint az érző lények tudata eredendően

---

⁸⁶ Kim 2014a: 79

⁸⁷ Kim 2014a: 79-80

⁸⁸ Kim 2014a: 77

⁸⁹ Kim 2014a: 76

⁹⁰ Yi 2006: 271

⁹¹ Kim 2014a: 81

⁹² Yi 2006: 266

⁹³ Yi 2006: 271

⁹⁴ Kim 2014b: 173

⁹⁵ Kim 2014b: 174

⁹⁶ Kim 2014b: 194

⁹⁷ Kim 2014b: 177

tiszta. Ennek felismerése a buddhista gyakorlat végső célja, amely a buddhista meditáció segítségével valósítható meg. A szöveg így főképp a *tathāgatarbha* tanításokkal van összhangban.⁹⁸ Yulgok értelmezésében az eredendően tiszta tudat párhuzamba állítható az ember eredendő jóságáról szóló konfucianus tanítással.

Yulgok másik kedvenc szövege az *Avataṃsaka sūtra* volt. Az „alapelv” (kínai li, 理) és az anyag (kínai qi, 氣) viszonyának magyarázata során az *Avataṃsaka sūtra* hatására részben eltért a hagyományos magyarázattól és inkább a *sūtra* szellemében magyarázta a konfucianus fogalmakat. Bár Yulgok kritikával illette a buddhista szerzeteseket, így például Pou szerzetest is, a buddhista tanításhoz pozitívan viszonyult.⁹⁹ A buddhista tanításokon belül különösen a tudat művelésére vonatkozó módszerek foglalkoztatták, a karma és újjászületés tana nem érdekelte mélyebben. Fiatal korában a remete életmódot is azért választotta elsősorban, hogy jellemét zavartalanul tudja művelni.¹⁰⁰ Számára az igazság és bizonyosság túl van a vallásokon, ezért a konfucianizmus és a buddhizmus közti párbeszéd fontosságát hangsúlyozta.¹⁰¹

A korai Chosŏn korban, mint láttuk, a buddhista intézményrendszert súlyos támadások érték, a buddhizmus társadalmi megítélése pedig folyamatosan romlott. Az Imjin háború alatt azonban Hyujŏng (1520-1604) szerzetes és tanítványai hatására a buddhizmus csillaga ismét emelkedni kezdett. Megközelítőleg a Hyujŏng utáni időszakot tekintik a vallástörténészek a kései Chosŏn kornak, az Imjin háborút pedig a korai Chosŏn kor végének. Hyujŏng életének és munkásságának bemutatása azonban – jelentőségénél fogva – már meghaladná jelen tanulmány kereteit.

---

⁹⁸ Yi 2006: 272

⁹⁹ Yi 2006: 278

¹⁰⁰ Yi 2006: 280-281

¹⁰¹ Yi 2006: 285

Felhasznált Irodalom

Choi, Yeonsik 2007. To Survive as a Buddhist Monk in a Confucian State: Gihwa's Response to Jeong Do-jeon's Critique of Buddhism. In: Korea Journal. Volume 47, Number 3. Autumn. Seoul. Korean National Commission for Unesco. pp. 104-133.

Fung, Yu-Lan 2003. A kínai filozófia rövid története. Budapest, Osiris Kiadó.

Grayson, James Huntley 2002. Korea – A Religious History (Revised edition). Abingdon & New York, RoutledgeCurzon.

Haeju (Ven.) (Jeon, Ho-ryeon) Translated by McBride, Richard D. II 2012. Introduction: A Brief History of Ŭisang's Seal-diagram Symbolizing the Dharma Realm of the One Vehicle and Its Variations. In: McBride, Richard D. II (ed. by) Collected Works of Korean Buddhism, Vol. 4. Hwaom I: The Mainstream Tradition. Seoul, Jogye Order of Korean Buddhism. pp. 3-99.

Kim, Hongkyung 2005. Relationship between Confucianism and Buddhism in Early Chosŏn In: International Journal of Buddhist Thought & Culture. February 2005, Vol. 5. Seoul, International Association for Buddhist Thought & Culture. pp. 145-163.

Kim, Jongmyung 2007. King Sejong's Buddhist Faith and the Invention of the Korean Alphabet: A Historical Perspective. In: Korea Journal. Volume 47, Number 3. Autumn. Seoul. Korean National Commission for Unesco. pp. 134-159.

Kim, Jongmyung 2014a. Queen Munjeong's (1501-1565) Statecraft and Buddhist View in Confucian Joseon. In: Korea Journal. Volume 54, Number 2. Summer. Seoul. Korean National Commission for Unesco. pp. 62-86.

Kim, Sooyoun 2014b. Esoteric Buddhism and the Cross-cultural Transfiguration of Śūraṅgama-sūtra Faith in Goryeo. In: Asian Review of World Histories 2:2 (July 2014). Seoul. The Asian Association of World Historians

Kwon, Kee-jong 1993. Buddhism undergoes Hardships: Buddhism in the Chosŏn Dynasty. In: The Korean Buddhist Research Institute (ed. by.) The History and Culture of Buddhism in Korea. Seoul, Dongguk University Press. pp. 169-219.

Muller, A. Charles 2012. Introduction to The Exposition of the Correct *By Gihwa* 己和. In: Muller, A. Charles (ed. by) Collected Works of Korean Buddhism, Vol. 6. Doctrinal Treatises: Selected Works. Seoul, Jogye Order of Korean Buddhism. pp. 425-450.

Mu Soeng Sunim 1987. Thousand Peaks. Korean Zen Tradition and Teachers. Berkeley, Parallax Press

Seth, Michael J. 2011. A History of Korea: From Antiquity to the Present. Lanham, Rowman & Littlefield Publishers, Inc.

Vermeersch, Sem 2013. Yi Seong-gye and the Fate of the Goryeo Buddhist System. In: Korea Journal. Volume 53, Number 2. Summer. Seoul. Korean National Commission for Unesco. pp. 124-154.

Yi, Heejae 2006. Yulgok's Perspective on Buddhism. In: International Journal of Buddhist Thought & Culture. February 2006, Vol.6. Seoul, International Association for Buddhist Thought & Culture. pp. 265-289.